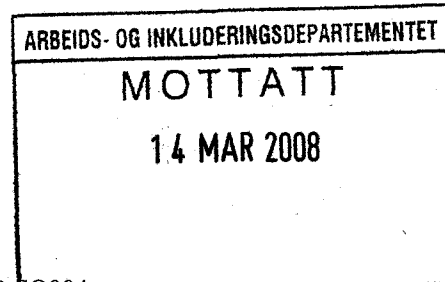

ADHD-foreningen • Afasiforbundet i Norge • Autisme-foreningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Dysleksiforbundet i Norge • Forbundet Tenner og Helse
 • Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilt X- Syndrom • Foreningen for Hjertesyeke barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Foreningen
 for Muskelsyke • Foreningen for Søvn sykdommer • Hørselshemmedes Landsforbund • Interesseforeningen for LMBB syndrom • Klinefelterforeningen
 i Norge • Landsforeningen for kombinert syns-og hørselshemmede/døvblinde • Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende • Landsforeningen
 Alopecia Areata • Landsforeningen for hjerte- og lungesyke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte
 • Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri • Landsforeningen for Trafikkskadde i Norge • Landsforeningen mot Fordøysessykdommer • Leverforeningen
 • Marfanforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addisons Forening • Multipel Sklerose Forbundet i Norge • Norges Astma -og Allergiforbund
 • Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Myalgisk Encefalopati Forening • Norges Migreneforbund • Norges
 Parkinsonforbund • NORILCO • Norsk Kraniofacial Forening • Norsk Cellakforening • Norsk Dymeliforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Forening for
 Analatresi • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers-Danlos Syndrom • Norsk Lymfødemforening • Norsk Forening for Nevrofibromatose
 • Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk forening for Tuberos Sklerose • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Immunsviktforening • Norsk
 Interesseforening for Kortvokste • Norsk Interesseforening for Stamme • Norsk Keratoseforening • Norsk Landsforening for Laryngektomerte • Norsk Tourette
 Forening • Norsk Portyrlforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Thyreoideaforbund • Prostatakreftforeningen (PROFO)
 • Ryggforeningen i Norge • Rådgivning om spiseforstyrrelser • Ryggmargsbrokk- og Hydrocephalusforeningen • Støtteforening for Kreftsyke Barn • Turner
 Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
 Postboks 8019 Dep
 0030 OSLO

Deres ref:
 Vår fil: B08-S0004
 Vårt arkiv: 402
 Saksbeh: Stian Oen

Oslo, 12. mars 2008

Forslag om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny midlertidig folketrygdytelse (arbeidsavklaringspenger), og forslag om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner - Høring

1. INNLEDNING

Det ble sendt ut invitasjon til å komme med høringsuttalelse til forslag om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny midlertidig folketrygdytelse (arbeidsavklaringspenger), og forslag om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) 13. desember 2007.

Høringsfristen ble satt til 13. mars 2008.

2. FFOs SYNSPUNKTER

FFOs synspunkter på forslaget om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny midlertidig folketrygdytelse (arbeidsavklaringspenger), og forslag om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner kan kort oppsummeres i følgende punkter:

- FFO støtter forslaget om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med arbeidsavklaringspenger

- FFO støtter at den nye stønaden får et beregningsgrunnlag og et nivå i samsvar med regelverket for dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrensede uførestønad
- FFO ønsker et høyere nivå for unge mottakere av den nye stønaden
- FFO støtter at navnet på den nye, tidsavgrensede stønaden blir "arbeidsavklaringspenger"
- FFO ønsker primært at også kvalifiseringsstønaden og dagpengeordningen slås sammen med de tre stønadene som foreslås erstattet med arbeidsavklaringspenger
- FFO ønsker ikke at det fastsettes noen lovpålagt maksimal lengde for varigheten av den nye, tidsbegrensede stønaden
- FFO mener hensiktsmessighet må være sentralt i utformingen av innholdet i den enkeltes oppfølgingsløp
- FFO ønsker fortsatt et behovsprøvd barnetillegg for den nye stønaden tilsvarende det som gjelder for dagens mottakere av tidsbegrenset uførestønad
- FFO ber om at et evt. standardisert barnetillegg økes vesentlig sammenlignet med dagens nivå
- FFO tar ikke stilling til detaljene i barnetilleggets innretning
- FFO ønsker at arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid skal kunne gis i inntil seks måneder, med mulighet for forlengelse i ytterligere seks måneder
- FFO mener den nye stønaden i for liten grad gjenspeiler inntektskompensasjonshensynet
- FFO er uenig i innskrenkingen som foreslås av den nye stønaden i forhold til personer med nedsatt inntektsevne
- FFO støtter forslaget om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurdering og aktivitetsplaner
- FFO er kritisk til innretningen arbeidsevnevurderingen foreslås gitt
- FFO mener brukerens deltakelse i arbeidsevnevurderingen må i sterkere grad sikres
- FFO ber om at brukere gis rett til innholdet i aktivitetsplanene

3. GUNNGIVELSE

FFO støtter forslaget om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny, tidsavgrenset stønad

Forslaget om å erstatte rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad med en ny, tidsavgrenset stønad er slik FFO vurderer det en endring som vil kunne ha en positiv effekt. Dette særlig ved at overgangene og unødig lang ventetid mellom stønadene som foreslås slått sammen ikke lenger blir en like stor utfordring som i dag. I den grad å erstatte tre stønader med én også vil innebære at mottakerne av den nye stønaden i større grad vurderes ut fra hvilken oppfølging og bistand de trenger - og ikke hva stønaden de mottar kalles - er dette også positivt.

FFO vektlegger i tillegg at grensene mellom de ulike arbeidsmarkedstiltakene de siste årene er bygd ned, og at tilnærmingen i arbeids- og velferdspolitikken i økt grad har vært å fokusere på den enkelte stønadsmottakers behov og ressursbilde, og ikke på en unødig rigid kategorisering av brukere inn i tiltaks- og stønadstilørighet. Dette har i stor grad vært positivt. FFO vil imidlertid samtidig understreke at en større grad av individuell tilpassing av stønads- og oppfølgingsløp alltid vil innebære en utfordring knyttet til å holde et høyt fokus på de krevende løpene, som samtidig er de løpene som vil spare samfunnet for vesentlige utgifter dersom de lykkes. En "teltekultur" med primært fokus på antall personer gjennom stønads- og tiltakssystemet istedenfor kvalitet og innhold i oppfølging og bistand, vil bidra til at store grupper i realiteten ikke får styrket sine muligheter for deltakelse i arbeidslivet.

FFO støtter at den nye stønaden får et beregningsgrunnlag og et nivå i samsvar med regelverket for dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrensede uførestønad

Dagens korttidsstønader i folketrygden ligger alle på et nivå tilsvarende 66 prosent av beregningsgrunnlag. Beregningsgrunnlaget er pensjonsgivende inntekt i året før inntekts- eller arbeidsevnen ble redusert med minst halvparten, eller et gjennomsnitt av den pensjonsgivende inntekten de tre siste årene før samme tidspunkt.

FFO støtter at den nye, tidsbegrensede stønaden utregnes ut fra samme beregningsgrunnlag og legges på det samme nivået som dagens korttidsstønader. Når FFO ikke tar til orde for et høyere stønadsnivå, er imidlertid dette under den klare forutsetningen at alle tilleggssytelser og kompensasjonsordning samt øvrige relevante kostnadsdekkende tiltak for mottakere av den nye stønaden de kommende årene gradvis forbedres. For øvrig vises det til FFOs syn på utformingen av barnetillegget i den nye stønaden, som behandles nedenfor i høringsuttalelsen.

FFO ønsker et høyere nivå for unge mottakere av den nye stønaden

Det legges i AIDs høringsnotat opp til at personer som mottar stønaden før fylte 26 år fortsatt skal sikres en stønad som minst utgjør 2,4 G. FFO viser til at 2,4 G tilsvarer om lag nivået for den garanterte pensjonen til unge uføre på 3,3 pensjonspoeng, og er det samme nivået som minstenivået for unge mottakere av folketrygdens ytelser som regel ligger på i dag.

Dette nivået ønsker imidlertid FFO å øke, til 4 pensjonspoeng. I den forbindelse vil FFO særlig peke på den særskilte levekårssituasjonen personer i denne aldersgruppen er i, med forsørgeransvar, etablering av eget hjem, inngåelse av parforhold mv. Dette er forhold som taler for at unge mottakere av den nye, tidsavgrensede stønaden får et høyere nivå enn dagens nivå på minsteytelsen til unge i folketrygdens korttidsstønader. FFO ber derfor AID om også å foreslå at unge som mottar stønaden før fylte 26 år sikres en stønad som minst tilsvarer 4 pensjonspoeng.

FFO støtter at navnet på den nye, tidsavgrensede stønaden blir "arbeidsavklaringspenger"

AID ber i sitt høringsnotat om synspunkter på forslaget til navn på den nye, tidsavgrensede stønaden. Slik FFO vurderer det er "arbeidsavklaringspenger" et navn på den nye stønaden som godt kommuniserer stønadens tidsbegrensede karakter, og også gir en forståelse av hovedhensikten med stønaden. Samtidig er ikke betegnelsen et fullt ut beskrivende navn på

den nye stønaden, all den tid mottakeren ikke hele tiden vil være i en arbeidsavklaringsprosess. Navnet underkommuniserer i tillegg stønadens inntektskompenserende funksjon.

FFO har imidlertid ikke andre forslag til navn på den nye stønaden, og støtter derfor AIDs forslag.

FFO ønsker primært at også kvalifiseringsstønadene og dagpengeordningen slås sammen med de tre stønadene som foreslås erstattet med arbeidsavklaringspenger

De tre stønadene som foreslås sammenslått retter seg alle mot personer som befinner seg i arbeidsmarkedets randsoner, gjerne som følge av helseproblematikk. Samtidig er det andre stønader som også retter seg mot personer uten ordinær arbeidslivsdeltakelse, og som det derfor kan være både naturlig og gunstig å se under ett. FFO legger i denne sammenhengen avgjørende vekt på at den enkelte bruker av arbeids- og velferdsforvaltningens tjenestetilbud uansett skal møtes på individuelt plan, og at tjenester og oppfølging skal utformes med utgangspunkt i den enkeltes forutsetning. Om det er helserelaterte utfordringer eller andre utfordringer som utgjør de største hindrene for den enkeltes arbeidslivsdeltakelse er, sett i forhold til hvilken ytelse han eller hun mottar, i så måte ikke avgjørende.

FFO mener derfor det både er tilstrekkelig og ønskelig med én, felles folketrygdytelse for alle som befinner seg "mellom" sykepenger og uførepensjon. Samtidig skal og må innholdet i oppfølgingen fra arbeids- og velferdsforvaltningens side av den enkelte mottakeren av denne stønaden naturligvis variere i til dels svært stor grad. Det er imidlertid ikke i seg selv noe argument for at ikke selve stønaden som ytes kan være den samme.

FFO vektlegger i tillegg at en slik, felles folketrygdytelse vil samordne dagens fem folketrygdytelser til én, noe som innebærer en betydelig avbyråkratisering. De forvaltningsmessige ressursene som spares inn ved en slik samordning kan benyttes til en ytterligere styrking av ressursene til oppfølging av de enkelte stønadsmottakerne.

FFO ønsker ikke at det fastsettes noen lovpålagt maksimal lengde for varigheten av den nye, tidsbegrensede stønaden

AID redegjør for at det vurderes to modeller for den nye tidsbegrensede stønadens varighet, innenfor en overordnet ramme på fire år, med åpning for utvidelse utover fire år for særlige tilfeller. I den ene modellen AID foreslår settes det ikke noen lovpålagt maksimal lengde på selve enkeltvedtakene. I den andre settes det ved lov en maksimal lengde på vedtaksperioden med ett år om gangen, men med mulighet for unntak.

FFOs overordnede syn er at alle stønadsløp må ha den riktige lengden, og fylles med det riktige innholdet, og for så vidt også til den riktige prisen. Denne "skreddersømtilnærmingen" oppfatter FFO at det langt på vei er tilslutning til også i AID. Det er for så vidt enkelt å gi tilslutning til at det isolert sett er det beste om stønadsløpene varer kortes mulig dersom de samtidig gir de ønskede resultatene. Imidlertid er et for sterkt fokus på dette hensynet lite hensiktsmessig dersom det medfører at løpene blir kortere enn nødvendig for å sikre overgang til varig arbeidslivsdeltakelse.

FFO mener på denne bakgrunn at AIDs forslag om å sette en maksimal lengde på vedtaksperioder innenfor rammene av et oppfølgingsløps samlede varighetsperiode vil være hensiktsmessig, men kun dersom dette kombineres med at det ikke settes noen lovmessig maksimal lengde for den samlede varighetsperioden for stønaden. FFO tror en slik ordning både vil kunne sikre at den enkeltes stønadsløp bygges opp på en riktig og optimal måte, samtidig som unødvendig sterkt fokus på avslutningstidspunkt kan unngås. FFO registrerer at AID foreslår vedtaksperioder på ett år om gangen. Dette kan synes som noe korte perioder å binde forvaltningen opp til, og vil lett kunne virke byråkratisk og tungvint både for forvaltningen og den enkelte bruker.

FFO er som nevnt på det rene med at AID i sitt forslag har lagt inn en mulighet for å gjøre unntak fra den foreslåtte fireårsregelen. Dette er bestemmelser som også forefinnes i dagens regelverk for mottakere av yrkesrettet attføring. FFOs vurdering er imidlertid at det vil kunne virke negativt inn på den enkeltes løp om man i utgangspunktet har en begrenset tidsperiode til disposisjon, og må forholde seg til den usikkerheten og prosessen det vil innebære å måtte søke om unntak dersom dette viser seg å bli et behov.

FFO mener hensiktsmessighet må være sentralt i utformingen av innholdet i den enkeltes oppfølgingsløp

AID foreslår i høringsnotatet ingen aldersgrenser for arbeidsavklaringspenger, utover å slå fast at 18-årsgrensen som også gjelder for å motta uførepensjon bør gjelde. Dette begrunnes med at aldersgrenser bør fastsettes innenfor tiltakene den enkelte stønadsmottakeren skal kunne bli deltaker på som mottaker av arbeidsavklaringspenger.

FFO støtter AIDs forslag på dette punktet, og mener det er svært fornuftig å på denne måten unngå at selve stønaden får rigide og lite hensiktsmessige aldersbestemmelser.

Samtidig vil FFO påpeke viktigheten av at hensiktsmessighet – i betydningen mulighetene for arbeidslivsdeltakelse – må legges til grunn som avgjørende hensyn ved beslutning om den enkelte stønadsmottaker skal delta på den ene eller andre typen tiltak. FFO vil derfor advare mot at AID når nærmere bestemmelser skal fastsettes for de enkelte tiltakene mottakere av den nye tidsbegrensede stønaden skal kunne delta på, lander på uhensiktsmessige aldersgrensebestemmelser.

I den forbindelse er det relevant å vise til dagens regelverk for utdanning som attføringstiltak, med tilhørende unntaksbestemmelser. For FFO er det ingen målsetning isolert sett at personer under 26 år med funksjonshemminger skal ta utdanning som attføringstiltak, istedenfor å gjennomføre den ordinært. Det er imidlertid viktig at muligheten for å gjennomføre utdanning som attføringstiltak ivaretas på en god og smidig måte for de dette er riktig for. Rigide aldersbestemmelser er ikke et bidrag til dette.

FFO ønsker fortsatt et behovsprøvd barnetillegg for den nye stønaden tilsvarende det som gjelder for dagens mottakere av tidsbegrenset uførestønad

AID redegjør i høringsnotatet for at det innføres et standardisert barnetillegg knyttet til den nye, tidsavgrensede stønaden. FFO er uenig i dette, og mener den nye stønaden isteden bør få et behovsprøvd barnetillegg, som for dagens mottakere av tidsbegrenset uførestønad. FFO

viser i denne sammenhengen til at barnetillegget for mottakere av tidsbegrenset uførestønad var en sak i stortingsvalgkampen i 2005, noe som resulterte i at den daværende regjeringen i sitt siste forslag til statsbudsjett før den gikk av etter valget foreslo et tilsvarende barnetillegg for mottakere av tidsbegrenset uførestønad som for uføre. Da Regjeringen Stoltenberg II tok over, valgte den å holde fast på dette forslaget, og det ble dermed innført.

FFO vil for øvrig påpeke at nivået på dagens standardisert barnetillegg for mottakere av tidsbegrenset uførestønad ikke er spesielt høyt med tanke på grunnen som omfattes av den. Uførepensjonister som har barn under 18 år som ikke forsørger seg selv ved egen inntekt kan få et barnetillegg begrenset oppad til 40 prosent av grunnbeløpet. Dette utgjør fra 1. mai 2007 26.725 kroner. Mange uføre med forsørgeransvar vil rimeligvis være i ung ufør-kategorien, eller ha blitt ufør i ung alder uten å ha blitt tilstått garantert tilleggspensjon som ung ufør. Uansett vil gruppen av uføre med forsørgeransvar ha nokså like utfordringer rent levekårmessig. FFO mener derfor unge uføre som har forsørgeransvar for barn under 18 år mottar en alt for lav kompensasjon for en viktig samfunnsinnsats. Gruppen som her kompenseres er allerede i utgangspunktet dårligere stilt levekårmessig enn gjennomsnittet i samfunnet for øvrig, og bør derfor ivaretas særskilt.

FFO ber om at et evt. standardisert barnetillegg økes vesentlig sammenlignet med dagens nivå

Mottakere av det standardiserte barnetilletget knyttet til ytelsene rehabiliteringspenger og attføringspenger, mottar i dag barnetillegg tilsvarende 27 kroner per dag per barn i 260 dager i løpet av et år. Dette utgjør i dag kroner 7.020. Forskjellen på dagens ordning og den foreslåtte ordningen i AIDs høringsnotat for mottakere av tidsbegrenset uførestønad utgjør altså nærmere kroner 20.000. For personer i en økonomisk presset livssituasjon utgjør en slik sum naturligvis en svært merkbar forskjell når daglige utgifter og forpliktelser skal ivaretas.

FFO mener derfor at et standardisert barnetillegg, dersom dette innføres, må legges på et vesentlig høyere nivå enn dagens. FFO vil i den forbindelse vise til at en årlig utbetaling av et standardisert barnetillegg på nivå med dagens behovsprøvde barnetillegg for mottakere av tidsbegrenset uførestønad, vil måtte innebære at barnetilletget per dag settes til kroner 103.

FFO tar ikke stilling til detaljene i barnetilletgets innretning

FFO viser til at AID i sitt høringsnotat drøfter to modeller for utbetaling av barnetillegg, i tillegg til dagens. Den ene vil innebære at barnetilletget kan mottas for en periode på enten tre eller seks måneder etter at mottakeren har kommet i arbeid. Den andre modellen vil også innebære at barnetillegg vil kunne mottas i en periode etter at mottaker har kommet i arbeid, men da med en venteperiode for utbetalingen av barnetilletget i starten av stønadsperioden. I tillegg oppfatter FFO det slik at dagens ordning – der barnetilletget følger hovedstønadens utbetalinger – er et aktuelt alternativ. AIDs begrunnelse for å vurdere ulike modeller for utbetalingen av barnetilletget er at dette kan tenkes å ha ulike effekter på incentivene for arbeidsdeltakelse for stønadsmottakeren.

FFO er for det første sterkt kritisk til vurderingene som gjøres fra AIDs side knyttet til incentiveffekter som følge av endrede utbetalingstidspunkter for barnetilletget. Forestillingen om at personer i arbeidsmarkedets randsoner spekulerer i hva som er det gunstigste

tidspunktet økonomisk sett for inntreden i arbeidslivet bygger på en del forutsetninger som langt fra er selvsagte, og har mange svakheter. Å legge avgjørende vekt på denne forestillingen i utformingen av konkrete stønadsordninger vil derfor slik FFO vurderer det ha små - om noen - synlige effekter i forhold til deltakelse i arbeidslivet.

For det andre er FFOs engasjement knyttet til barnetillegget primært knyttet til den økonomiske situasjonen forsørgere opplever i det daglige. Å ta konkret stilling til de ulike modellene knyttet til utbetalingstidspunkt og venteperioder som AID skisserer er i så måte lite relevant. Barnetilleggets funksjon er en lettelse av vanskelige økonomiske levekår for en hel gruppe. FFOs syn er at også AID bør vurdere stønaden i et slikt perspektiv; ikke som et verktøy som først og fremst kan benyttes for å oppnå økt arbeidslivsdeltakelse.

FFO vil tillegge at det i og for seg er prisverdig av AID å operere med ulike modeller, som høringsinstansene bes komme med innspill på. Det er imidlertid i så måte noe underlig at det opereres med slike modeller knyttet til en såpass avgrenset del av en tilleggstønad, og ikke når det gjelder de mer overordnede problemstillingene som høringsnotatet belyser. Hadde dette vært tilfellet, ville det naturligvis vært enklere å gå grundigere inn i en vurdering av ulike modeller, men da ut fra en mer helhetlig tilnærming til stønadens utforming og innhold. FFO registrerer imidlertid at dette åpenbart ikke er noe AID ønsker å invitere til.

FFO ønsker at arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid skal kunne gis i inntil seks måneder, med mulighet for forlengelse i ytterligere seks måneder

AID foreslår i sitt høringsnotat at arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid skal kunne gis i tre måneder, slik regelverket er for mottakere av attføringspenger i dag. Denne tremånedersgrensen ble imidlertid redusert fra seks til tre måneder i forbindelse med statsbudsjett for 2008, og fra ett år til seks måneder i forbindelse med statsbudsjettet for 200x.

Begrunnelsen for den korte varigheten AID foreslår at arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid skal kunne gis, er i hovedsak at stønaden kan medføre at perioden den enkelte venter på å komme i jobb forlenges. Dette er slik FFO ser det en lite hensiktsmessig tilnærming. Mottakere av den nye stønaden vil i perioden som kalles "ventetid på arbeid" gjerne nylig ha avsluttet et lengre oppfølgings- og tiltaksløp, som nettopp vil ha hatt arbeidslivsdeltakelse som sitt hovedfokus. Utsiktene til arbeidslivsdeltakelse og den økte inntekten dette så godt som alltid vil innebære for den enkelte, må i en slik situasjon trolig virke svært attraktiv. Å vektlegge stønadsvarigheten opp i mot dette virker derfor lite meningsfullt.

Samtidig opplever en del å ikke komme i arbeid så raskt som ønskelig. Tre måneder er en svært kort periode i arbeidslivet; ofte kan en ansettelsesprosess vare så lenge. I praksis innebærer forslaget om arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid i kun i tre måneder at vedkommende som mottar arbeidsavklaringspenger ofte vil måtte starte å søke jobber alt før deltakelsen i arbeidsrettede tiltak eller annen oppfølging er avsluttet. Dette er slik FFO ser det svært lite hensiktsmessig.

FFO foreslår i tillegg at det innføres en mulighet for forlengelse av perioden med arbeidsavklaringspenger, med ytterligere seks måneder. Dette er for de tilfeller der arbeids- og velferdsforvaltningen finner at vedkommende som har avsluttet sitt opplegg reelt sett er

arbeidssøkende, men likevel ikke har funnet egnet arbeid. Å kutte stønaden i slike situasjoner vil reelt sett være en økonomisk straff for personer som aktivt søker arbeid, uten å lykkes i denne aktiviteten. Dette er det vanskelig for FFO å se kan være hensiktsmessig.

FFO mener den nye stønaden i for liten grad gjenspeiler inntektskompensasjonshensynet

FFO viser til at det i forslaget til ny §11-1 i AIDs høringsnotat redegjøres for at

"Formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt for medlemmer som har fått sin arbeidsevne nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, mens de får aktiv behandling, deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid."

FFO mener denne formålsformuleringen vil innebære at noe av innholdet i de tre stønadene som nå foreslås sammenslått til én med dette forsvinner. I forbindelse med vedtak om og utbetaling av tidsbegrenset uførestønad har det ikke nødvendigvis vært stilt krav om konkret oppfølging eller aktivitet. Stønaden har også vært gitt fordi det ikke har vært helt utelukket at helsetilstanden ville kunne utvikle seg i positiv retning i løpet av få år, uten at det nødvendigvis har fulgt noe spesifikt oppfølgingsopplegg eller konkrete aktiviteter med. Hvorvidt dette har vært riktig og positivt for den enkelte i alle tilfeller er slett ikke åpenbart. FFO har ved flere anledninger hatt kritiske anmerkninger til at tidsbegrenset uførestønad i praksis er en stønad uten spesifikt oppfølgingsinnhold, og at dette er problematisk.

Imidlertid innebærer formuleringen i AIDs høringsnotat som det er vist til ovenfor slik FFO vurderer det en innskrenking i forhold til dagens regelverk som FFO er usikker på om er hensiktsmessig. Det er i denne sammenhengen relevant å vise til dagens formulering i folketrygdloven om formålet med tidsbegrenset uførestønad:

"Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for personer som har fått sin inntektsevne eller arbeidsevne varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte."

Det stilles altså ikke spesifikt krav om behandling, tiltak eller oppfølging i dagens regelverk. FFO mener derfor den foreslåtte formuleringen bør endres noe, for å i større grad reflektere at stønaden også skal kunne gis for å sikre personer inntekt for en tidsbegrenset periode, uten at dette nødvendigvis må innebære et konkret oppfølgingsopplegg. Dette må imidlertid ikke forstås dit hen at FFO mener den nye stønaden i omfattende grad eller i større grad enn i dag bør tilstås uten at konkret oppfølging og bistand følger med, snarere tvert i mot.

FFO er uenig i innskrenkingen som foreslås av den nye stønaden i forhold til personer med nedsatt inntektsevne

I høringsnotatet redegjøres det for at en person som som følge av sykdom, skade eller lyte ikke lenger kan tjene like mye som før, likevel ikke vil være å anse som en person med nedsatt arbeidsevne. I forhold til dagens regelverk representerer dette en klar innstramming, som vil medføre at færre vil bli omfattet av den nye stønaden enn de som i dag omfattes av de tre stønadene som foreslås sammenslått.

FFO er uenig i denne foreslåtte innskrenkingen. I praksis vil konsekvensen kunne bli at personer med nedsatt arbeids- og/eller inntektsevne henvises til lavtlønnsyrker i større grad enn i dag, selv om kompetansenivået ligger på et høyere nivå. Verken for samfunnet eller den enkelte vil dette være en spesielt hensiktsmessig linje å legge seg på.

FFO viser for øvrig at det ikke først og fremst er høytlønte oljearbeidere som rammes av nedsatt inntektsevne, slik AID tilsynelatende ønsker å skape et inntrykk av i sin høringsuttalelse. Nedsatt inntektsevne er langt vanligere i yrkesgrupper der gjennomsnittsinntektsnivået er betydelig lavere enn for ansatte på sokkelen. Derfor blir det også lite dekkende for problemstillingen å ta utgangspunkt i situasjonen for en høyinntektsgruppe når konsekvensen av den foreslåtte regelverksendringen søkes belyst i høringsnotatet.

FFO støtter forslaget om å innføre rett og plikt til arbeidsevnevurdering og aktivitetsplaner

AID foreslår i sitt høringsnotat at alle som oppsøker et NAV-kontor i fremtiden skal ha rett til å få vurdert sitt behov for bistand for å komme i arbeid, og plikt til å delta i denne vurderingen. Personer som har behov for mer omfattende vurdering før det kan tas en endelig beslutning om behovet for bistanden, skal imidlertid ha rett til å få og plikt til å delta i en grundigere kartlegging av ressurser og bistandsbehov. Det er denne siste vurderingen som i AIDs høringsnotat kalles "arbeidsevnevurdering". AID foreslår i tillegg at det også lovfestes en rett og plikt for brukere med behov for bistand til å delta i utformingen av en konkret plan for hvordan brukeren kan komme i arbeid.

Overordnet støtter FFO forslaget om å innføre arbeidsevnevurdering og tilhørende aktivitetsplaner. FFO ser at disse verktøyene kan bli viktig i arbeids- og velferdsforvaltningens innsats for å gi flere personer i arbeidsmarkedets randsoner god og helhetlig oppfølging og bistand. FFO har imidlertid samtidig en rekke innvendinger til måten forslaget om både arbeidsevnevurdering og aktivitetsplaner er foreslått på i høringsnotatet.

FFO er kritisk til innretningen arbeidsevnevurderingen foreslås gitt

Det kan synes som om AID i første rekke legger opp til at arbeidsevnevurderingen skal ha som hensikt å avklare hvilket bistandsbehov den enkelte har. Dette er slik FFO ser det helt feil innfallsvinkel. En arbeidsevnevurdering bør først og fremst ha fokus på hvilke ressurser og hvilken arbeidsevne den enkelte er i besittelse av. Når AID i sitt høringsnotat skriver at

"den endelige vurderingen skal munne ut i et vedtak om personens bistandsbehov"

er det for FFO dessverre åpenbart at AID i første rekke ser på arbeidsevnevurdering som et redskap først og fremst for å avklare hva den enkelte ikke kan, og derfor må ha hjelp og bistand til. FFO er sterkt uenig i denne tilnærmingen. En arbeidsevnevurdering bør bygges opp ved at den først avklarer en rekke forhold knyttet til hva den enkelte som gjennomgår vurderingen har av ressurser og arbeidsevne. En vurdering av om vedkommende har behov for bistand og oppfølging bør først gjøres når hans eller hennes ressurser og evne til deltakelse i arbeidslivet er grundig kartlagt og fastslått. Den endelige vurderingen bør munne ut i en helhetlig vurdering av for det første hva den enkelte bruker kan gjøre, for det andre hva

brukeren vil kunne gjøre med nærmere beskrevet bistand, og for det tredje hva den enkelte bruker eventuelt trenger oppfølging over tid for å kunne bli i stand til å gjøre.

FFO mener brukerens deltakelse i arbeidsevnevurderingen må i sterkere grad sikres

FFO vurderer det slikt at hensynet til den enkelte brukers deltakelse i prosessen knyttet til arbeidsevnevurdering i utformingen av aktivitetsplaner i alt for liten grad reflekteres i AIDs høringsnotat. Den enkelte brukers medbestemmelse i arbeidsevnevurderingen og utformingen av aktivitetsplaner foreslås sikret ved at disse prosessene skal skje i et nært samarbeid med brukeren. Brukerens klagerett foreslås også ivaretatt. FFO ønsker imidlertid en tydeligere sikring av brukernes deltakelse.

Konkret ønsker FFO at en arbeidsevnevurdering og eventuelt tilhørende aktivitetsplan skal godkjennes ved underskrift av både saksbehandler ved NAV kontor og den enkelte bruker før den er å anse som et arbeidsdokument. Det er naturlig å se for seg at en slik regel nødvendiggjør aktiv deltakelse fra brukerens side i den konkrete utformingen av aktivitetsplanen.

FFO ønsker også at en bruker skal gis rett til å bytte saksbehandler i NAV, tilsvarende rettigheten til å bytte fastlege i pasientrettighetsloven.

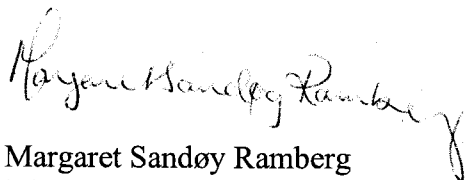
FFO ber om at brukere gis rett til innholdet i aktivitetsplanene

FFO registrerer at AID foreslår at aktivitetsplanene ikke skal være å anse som dokumenter som beskriver hva den enkelte bruker har rett på av konkrete arbeidsmarkedstiltak eller andre arbeidsmarkedstjenester. Dette er den samme praksisen som i dag legges til grunn ved utformingen av Individuell Plan (IP). Dette samtidig som brukeren altså forslås gitt en plikt til å medvirke i utformingen av planen. En slik tilnærming blir lite hensiktsmessig, og er i tillegg med på å sementere et skjevt maktforhold mellom brukeren og brukerens NAV-kontor.

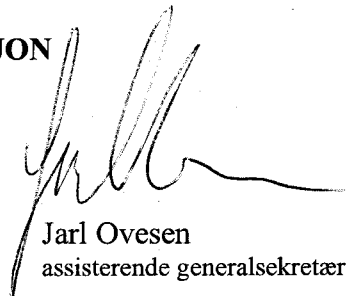
Dersom brukere skal kunne pålegges plikt til å bidra i utformingen av aktivitetsplanene – noe FFO er beredt til å gi støtte til – må brukeren også ha rett på innholdet i aktivitetsplanene. Dersom en slik rett ikke lovfestes, faller FFOs støtte til brukernes plikt til å medvirke til arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner bort.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Margaret Sandøy Ramberg
leder

Jarl Ovesen
assisterende generalsekretær